

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
17/00368-2/BSO

Dato
28.06.2017

Høring - Om tap av retten til å praktisere for trygdens regning og utelukkelse fra å utstede legeerklæringer

Vi viser til departementets høringsnotat av 14. mars 2017 om forslag til endringer i bestemmelser i folketrygdloven kapittel 25 om tap av retten til å praktisere for trygdens regning og utelukkelse fra å utstede legeerklæringer.

Hovedformålet med høringsnotatet er å klargjøre rekkevidden av vedtak om tap av retten til å praktisere for trygdens regning. Under Helse- og omsorgsdepartementet ligger de vedtak som er fattet av Helsedirektoratet med underliggende forvaltningsenheter (Helfo), og under Arbeids- og sosialdepartementet ligger de vedtak som er fattet av Arbeids- og velferdsdirektoratet med underliggende forvaltningsenheter (NAV Kontroll, NAV Arbeid, og ytelser og NAV Familie og pensjon).

Departementet foreslår at det ikke skal skilles mellom helsetjenester og de øvrige delene av folketrygden i de alvorligste situasjonene hvor behandleren eller tjenesteyteren taper retten til å praktisere på trygdens regning. Vedtak i denne typen saker skal gis virkning for alle ytelser etter folketrygden, uavhengig av hvilken etat som har fattet vedtaket.

Forholdet til personvernregelverket og eventuelle personvernkonsekvenser er ikke nærmere omtalt i høringsnotatet. Personopplysningsloven er imidlertid nevnt på side 10 i høringsnotatet. Det er på overordnet nivå pekt på at personopplysningsloven og regler om taushetsplikt gjelder når det kommer til registrering, lagring og ved samhandling. Det er videre uttalt at dette gjelder i prosessen fra saksbehandling til vedtaksfastsettelsen og klagesaksbehandlingen.

Datatilsynets generelle bemerkninger

Ettersom departementet ikke har belyst eventuelle personvernkonsekvenser, er det også vanskelig for Datatilsynet å foreta reelle vurderinger av dette. Datatilsynet kan imidlertid stille noen helt overordnede spørsmål.

Et spørsmål er om forslaget går klar av personvernprinsippene etter personopplysningsloven/personverndirektivet, for eksempel krav til

dataminimering/proporsjonalitet.¹ Det kan for eksempel stilles spørsmål ved hvordan kravet ivaretas ved samhandling mellom forvaltningsetatene? Er det kun vedtak som skal utleveres, eller inngår også alt av underlagsmateriale?

Det er heller ikke foretatt noen vurdering av hvilke(t) rettslig grunnlag i personopplysningsloven/personverndirektivet behandlingen har.² I denne forbindelse er det også verdt å merke seg at EU har vedtatt en ny personvernforordning som vil komme i stedet for dagens regelverk (personopplysningsloven og personverndirektivet). Denne forordning trer i kraft 25. mai 2018. Datatilsynet vil nedenfor komme med noen bemerkninger knyttet til krav til rettslig grunnlag etter forordningen.

Særlig om krav til rettslig grunnlag etter personvernforordningen

For offentlige myndigheter er det spesielt de rettslige grunnlagene i personvernforordningen artikkel 6 (1) bokstav c og e som er aktuelle.

Artikkel 6 (3) inneholder krav til disse rettslige grunnlagene. Fortalens punkt 41 og 45 gir tolkningsbidrag til bestemmelsen. Fortalens punkt 41 annet punktum peker for eksempel på at rettsgrunnlaget bør være «klar(t) og præcis(t), og anvendelse heraf bør være forudsigelig for personer, der er omfattet af dets /dens anvendelsesområde, jf. retspraksis fra Den Europæiske Unions Domstol («Domstolen») og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.»

Det er også verdt å nevne at kravene til lovlig behandling i stor grad videreføres fra direktivets artikkel 7 til forordningens artikkel 6.³ Praksis fra EU-domstolen og uttalelser fra Artikkel 29 gruppen er derfor relevante rettskilder ved tolkning av rettslig grunnlag etter forordningen. Se for eksempel EU-domstolens avgjørelse i saken *Österreichischer Rundfunk* og Artikkel 29 gruppens uttalelse 6/2014.

Datatilsynet mener at kravene til rettslig grunnlag etter artikkel 6 (3) vil avhenge av en konkret vurdering hvor det blant annet må tas stilling til om behandlingen utgjør et inngrep i retten til *privatliv* etter EMK artikkel 8 (1).⁴ I tillegg kan andre krav i nasjonal lovgivning være relevante i vurderingen, for eksempel Grunnloven §§ 102 og 113.⁵

¹ Personverndirektivet artikkel 13 åpner opp for å gjøre unntak fra prinsippene i artikkel 6.

² Personverndirektivets artikkel 7 inneholder en uttømmende oppstilling av rettslig grunnlag. Dette har også EU-domstolen uttalt i flere avgjørelser. Se for eksempel den nylige avsagte saken C-582/14 avsnitt 57 og 58.

³ Direktivets artikkel 7 bokstav c og e videreføres i all hovedsak i forordningens artikkel 6 (1) bokstav c og e.

⁴ Se fortalens punkt 41. Se også *Österreichischer Rundfunk* om forholdet mellom personverndirektivet og EMK. Det uttales i avsnitt 72 at: «Det er derfor af hensyn til anvendelse af direktiv 95/46 og navnlig direktivets artikkel 6, stk. 1, litra c), artikkel 7, litra c) og e), og artikkel 13 er nødvendigt at undersøke for det første, hvorvidt en lovgivning, som den i hovedsagerne omhandlede, **innebærer et inngrep i privatlivets fred** og i så fald, om dette inngrep er berettiget i henhold til EMK's artikkel 8.» (Vår utheving) Se også avsnitt 91 hvor det uttales at: «Hvis de forelæggende retter fastslår, at de omtvistede nationale bestemmelser er uforenelige med EMK's artikkel 8, kan bestemmelserne **heller ikke oppfylle det proporsjonalitetskrav**, der er fastsat i artikkel 6, stk. 1, litra c), og **artikkel 7, litra c) og e)** i direktivet 95/46.» (Våre uthevinger)

⁵ Se Artikkel 29 gruppen tolkning av direktivet artikkel 7 bokstav e i uttalelse 6/2014 side 23. Der trekkes også krav i nasjonal lovgivning inn i vurderingen: «Hvis databehandlingen medfører **krænkelse af privatlivets fred**, eller hvis dette på anden måde er påkrevet i henhold til **national lovgivning** af hensyn til beskyttelse af de berørte personer, skal det **rettslige grundlag tilstrækkelig specifikt og præcist angive den type behandling af personoplysninger, der tillades.**» (Våre uthevinger)

Det er også viktig å merke seg at artikkel 6 og 9 skal anvendes kumulativt når det behandles sensitive personopplysninger.⁶ Artikkel 9 (1) inneholder et forbud mot behandling av sensitive personopplysninger. Unntak følger imidlertid av artikkel 9 (2) bokstav a til j. For behandlinger som foretas etter folketrygdloven kan et aktuelt grunnlag være artikkel 9 (2) bokstav b.

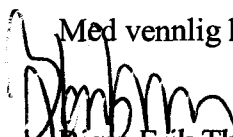
Det påpekes at dersom det foretas en behandling av sensitive opplysninger som har rettslig grunnlag i artikkel 6 (1) bokstav c eller e, vil artikkel 9 (2) bokstav b stille *ytterligere* krav. Det vises spesielt til kravet i artikkel 9 (2) bokstav b om «fornødne garantier for den registreredes grunnlæggende rettigheter og interesser».

Avsluttende bemerkning

Datatilsynet peker på at behandlinger som følge av dette lovforslaget må forholde seg til de rammer som følger av personverndirektivet. Etersom slike rammer ikke er nærmere belyst i dette høringsnotatet bør det som et minimum gjøres i det videre lovs- og forskriftsarbeid.⁷

Datatilsynet peker også på at lovforslaget og annen sektorlovgivning (herunder forvaltningsenhetenes kontrollvirksomhet etter folketrygdloven) må tilpasses krav i personvernforordningen. Datatilsynet forutsetter at departementet er i gang med et slikt arbeid.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Bård Soløy Ødegaard
seniorrådgiver

Kopi til: Helse- og omsorgsdepartementet, Postboks 8011 Dep, 0030 OSLO

⁶ Tilsvarende tolkning er lagt til grunn for direktivets artikkel 7 og 8. Det vises til artikkel 29 gruppens uttalelse 06/2014 side 15 og fotnote 30.

⁷ Det vil spesielt si behandlinger som skjer med hjemmel i forskrift til de foreslåtte §§ 25-6 og 25-7.